

A uti assuevit, rutam incoquens. Porro aliqui in tali curandi ratione, ubi oleum acceperunt, maximo dolore cruciantur. postea exiguo interposito spatio excernunt humorem vitreum: atque ex hoc protinus simul & a dolore & ab affectu liberantur. Quippe sublata causa, que spiritum flatuosum gignit, omnia conquiescunt. His humoribus contrariam maxime naturam habent, qui tenues sunt atque acres: sed similem dolorem inferunt: nonnunquam autem & convulsiones crebras accersunt: utique cum in ore ventriculi sunt collecti: veluti dudum illi contigit, qui paulo post aeruginosum humorem euomuit. Satius vero sit non aeruginosum ipsum dicere, sed exactam planè aeruginem. Talis namque erat, qualis pulcherrima est erugo. Verum huic adolescenti cum convulsione & syncope, et gutta quedam frigida, & pulsus in summo gradu parui erant. Ex quibus cum conijcerem in ore ventriculi, quem publice stomachum vocant, mordentem aliquem contineri humorem, dedi illi aquam tepidam bibere. postquam protinus tale quid euomuit, quale si ipse facere velles, floridissimam aeruginem aqua misceres. Cum igitur talis humor in ventriculo consistit, vomitu est expellendus: cum in intestinis, injicere per sedem conveniet, quod eluere eiusmodi humorem sit aptum. At id deterius sit omnino oportebit: Cum autem talium plurima mordeant, commodissime ex his aliquod deligitur cui morsus ablit. Eius generis maxime est pitissana cremor. Cibi vero exhibendi his sunt, qui & boni sint succi, nec facile corrumpantur. quorum et exempla in priore libro iam tradita habes. Quoniam vero et eorum, qui ex siccitate vehemente tenduntur crucianturque, mentionem feci, satius fuerit de his et aliquid apponere. Scire namque licet eiusmodi affectum, si modo curabitur, humectationem postulare: ceterum, curatu perdifficilem esse, vel potius qui curari omnino non possit, si febris occasione est contractus. Succedit maxime exitiali phrenitidi. Nec sanatum quempiam ita convulsorum aut ipse vidi, aut alium narrantem audivi. Nam temere convulsio, vel ex repletione nervosarum partium incidit: (qua ratione eos quos magna phlegmone premit, adoritur) vel ex mordente & tenui humore, qui nervosa corpora rodat, vel ex ingenti frigore, quod tale quippiam quale gelu efficit. Atque he tres convulsiones subinde percurantur. Sed quæ ex nervosarum partium siccitate provenit, insanabilis est. Quippe etiam in libro de marasmo docuimus solidorum corporum siccitatem omnino esse insanabilem. Quo minus adijciendum quicquam de eiusmodi symptomatis præterea puto: sed nec de ijs quæ vitio immodice vacuationis, vel per alium, vel per vomitum, vel per sanguinis profusionem, incidunt: quod & antea de his mediocriter sit dictum, & posthac dicere sit necessum: potissimum cum mihi de tumoribus, qui præter naturam incidunt, erit agendum. Itaque librum hunc iam claudam: quando de symptomatis ijs, quæ utique tractatu maxime erant necessaria, & præcipue quæ cum febrium affectibus ipsis sunt connexa, abunde disserui.

GALENI METHODI MEDENDI, ID EST
DE MORBIS CURANDIS,
LIBER TERTIUSDECIMVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Inflammationes, ac reliquos præter naturam tumores curare docet, idque indicatio-
nibus diligenter adscriptis, ac ijs maxime quæ sumuntur ex affecta parte.

D Quid hæcenus hoc opere actum est, quid hoc libro agendum; ac de duplici inflammatione. CAP. I.

D Vo iam genera morborum quemadmodum quis methodo sanet, docuimus: alterum in intemperie positum, cui antiqua est appellatio: alterum, cui nos nomen indidimus continuitatis solutionem. De qua prima in tertio, quarto, quinto, ac sexto horum commentariorum præcepimus. Post eam de ijs quæ in intemperie consistunt, usque ad duodecimum egimus. In hoc vero totius operis tertio decimo de tumoribus qui præter naturam incidunt, disserere incipiemus. in quibus. scilicet partes a naturali habitu in quantitate recesserunt. Sanè sanitatem, an naturalem habitum dixeris, ad ea quæ nunc paramus, nihil intersit. At cum plures specie affectiones in his sint, primum agemus de phlegmone. Expedit. nam ab hac cepisse, & quæ frequentissime incidit, & quæ febres, aliaque symptomata periculosissima excitet. Cum autem veteres Phlogosin (quam inflammationem interpretere) subinde phlegmonem appellant, sciri volumus non hoc loco nos de hac phlegmone disserere; sed ea quæ supra inflammationem, tensionem quoque in particula facit, quam non modo ipsi tactu deprehendamus, sed et ipse æger se proprio sensu advertat. Quinetiam pro tensionis modo tangenti quoque renitit pars phlegmone obfusa; auctiorque est quam pro naturali habitu; nec dolor illi deest, maior minorve. Cum quo nonnunquam & pulsationis est sensus, cum. scilicet malum amplius increvit: ac potissimum cum suppurat. Rubor

* οὐντόνους. i. vehementes

* τὸ τῆς

* τὰ πολλὰ. i. sæpe numero

* τὸ τῆς ἰσῆς ὄνομαζομένης συναισθητικῆς. i. eo sensu qui peculiariter συναισθητικῆς (quæ est sensum dixeris) appellatur. * συναισθητικῆς

vit. ca. 2. l. 10. aff. cap. 3. b

vit. 5. aphor. com. 4. c.

vit. ca. 2. aph. com. 4. c. ce. 7. huius. cap. 3.

vit. l. 10. aff. cap. 3.

Gal. methodi medendi

Rubor quoque in parte quae phlegmone laborat, maior minor uel semper uisitur. Semper autem omnia partibus inflammatis insunt, adeo ut siue in ipso pedis uestigio, siue in parte interna manus, magna phlegmone incubuit, haec quoque magis rubra uidentur quam ante.

Indicationes quae ex signis uel factis inflammationibus praebentur.

CAP. 2.

Etenim ostensum est phlegmonem omnem esse sanguinis confluxu consistere. Qui alijs statim calidior est, quam pro natura fuit: omnibus certe in ipsa parte quae phlegmone uexatur, calidior efficitur. Atque hoc omnium sectarum commune est, siue impactum tantum sanguinem in finibus uasorum, phlegmone causam uelint, siue intercidentiam eius (paremptōsin uocant) in solis arterijs, siue obstructionem aliquam, siue in raritatibus ratione contemplabilibus resistētiam. Quo fit, ut et curationis indicatio omnibus sit communis, nempe uacuatio redundantis in particula phlegmone obsessa, sanguinis. Phlegmone uero quae in generatione adhuc est, duplex indicatio est, ueluti in reliquis morbis omnibus quicunque in gignendo adhuc sunt, necdum absolutio- nem sunt nacti, ostendimus. Nam quod eorum generatum iam est, id medicinae artis parti quae morbos curat, subiicitur. Quod in generatione adhuc est, parti quae futurum morbum praecauet. Atque idcirco diximus non simplicem, sed compositam esse totam de his aegritudinibus quae in generatione adhuc sunt, medentis sollicitudinem: ex ea. scilicet quae prouidet, & ea quae curat. sicuti etiam si omnino phlegmone laborare adhuc non coeperit, sed tamen appareat iam subesse in corpore genus aliquod eorum quae phlegmonem excitare possint, in talibus quoque omnibus sola prouisio indicatur. At si nulla adhuc in corpore causa subalitur: ijs qui ita se habent, ea quae sanitatis est tutrix, prouidet. Ergo quae causae phlegmonem accersere uidentur, has, cum iam in corpore sint coepta, sed tamen exiguae adhuc & incipientes, utique ne maiores fiant, inhibere conueniet. Atque hoc praecauentis phlegmonem est officium. Cum uero ea magnitudine sint, ut iam phlegmonem creent, eas submouere oportet; ac quantum iam phlegmone genitum est sanare.

De ortu inflammationum.

CAP. 3.

Acommunis omnium phlegmonarum generatio ex sanguinis influxu est, copiosioris. si quae pars postulet: ueluti tum in libro de tumoribus praeter naturam ostendimus, tum in eo quod de inaequali intemperie est inscriptus. Sanè copiosior sanguis influit, alia quapiam, alijs uel particulis aliquando eum mittentibus, ac ea quae phlegmone laborare incipit, recipiente: aliquando particula quae affligitur, hunc ad se trahente. Partes quae mittunt, aliam ut copia superuacuum, uel ut qualitate molestum, aliam utroque nomine, succum propellunt. Quae attrahunt, ea morbofo calore trahunt. Porro in doloribus incipit quidem causa ab eo quod affligit: sed quicquid est phlegmone, id superpositae partes efficiunt. Ergo quae ad partem excelsam uel trahuntur uicini succi, (ut nos censemus) uel confluunt (ut Aesclepiades putabat) euidenter cernitur. Et constat hoc loco ex ipso quod cernitur, sermone fides. At uero quae dolent, cernuntur ea quoque phlegmonem ex dolore pati, sed causam eius quidam omnino non assignant, quidam nullo modo probabilem. Nostra uero sententia talis est. Docuimus in eo opere quod de naturalibus facultatibus edidimus, unam esse naturae facultatem, quam excretoriam dicimus. Ea suo munere tum fungitur, cum triste aliquid sentit. Vnum uero quiddam est ex ijs quae eam contristat, ipsa quae dolorem excitat causa, quae cum ea sit. Hanc igitur eijcere dum properat, phlegmonem interdum in particula concitat. Cum enim primis suis conatibus nihil profecit, uehementius aggressa quod infestat expellere, sanguinis aliquid & spiritus ex superpositis partibus in afflicta simul exprimit. Atque hinc fit, quod ex dolore particula, pro portione confluentis in eam humoris, in tumorem attollitur.

Tumores omnes praeter naturam ex rei influentis natura uariari, & quae sint inflammationis causa. CAP. 4.

Quinetiam omnium tumorum qui praeter naturam sunt, uarietas ex eius quod influit natura nascitur. Vbi. n. statulenta materia copiosior accessit, flatuosi magis tumores fiunt: phlegmonae uero magis similes, ubi sanguis: sicut erysipelati, ubi flaua bilis: & cedemati, ubi pituita: similiter scirrholi, ubi uel crassus, uel uehementer lentus humor est, qui parti est infixus. Sanè crassus humor, quodammodo iam melancholicus magis minus uel est. Lentus autem ex glutinosis prouenit cibus: sed & ex ipsis aliquando neruosis partibus, utique cum multum excrementi genuerint. Verum de caeteris tumoribus post dicet. Nunc de phlegmone agemus, ac prius, quae oium sunt cōta, ad disputationem propositis: sic deinde quae solius eius uitij sunt propria, adijciemus. Cū igitur particula aliqua phlegmone uirgeri coeperit, uideendum est an propter calorem aliquem, qui in illa praeter naturam sit ortus, an propter dolorem, uel ipsius, uel propinqua alicuius partis, hanc contraxerit: quod. scilicet adempta causa, phlegmone non amplius increseat. Post hanc considerationem proxime illa contemplare: nunquid uicina aliqua particula sanguinem largius ad partem phlegmone obsessam transmittat: deinde num totum corpus sanguine nimium abundet, πλεονάζειν uocāt.

Inflammationes in glandosis caribus facillime excitari, & quo pacto curari debeant. CAP. 5.

Nam tibi (arbitror) non excidit, utpote saepe a nobis monstratum, superuacanea, quae a ualentioribus partibus ob redundantiam, uel qualitatem expelluntur, ea in imbecilliores percumbere. atque hinc accidere ut glandulae, quas adenas uocant, facile fluxiones recipiant, & maxime quae rariores natura sunt. Quippe ualentius est arteriarum, & uenarum, & neruorum, & musculorum

dem t. consta. ar. 17. b.

ut ea in lib. t. magli. inuom. cap. 3. et t. inu. per. nae. cap. 2. ea lib. co. moch. cap. 6. ea sq. cap. 2. et 2. ad glau. cap. p. H. A.

it. t. ma. fa. cap. 15. b. a. t. mag. ranc. cap. 6.

B In cod. graecis antiq. legitur: αἰσθητικὸς φλεγμαίνουσι μὲν πρὸς αἴματι (ipse rubor) oīno inest partibus phlegmone laborantibus. & ita oīno uidetur legendum.

F In cod. graecis antiq. legitur: οἰνο inest partibus phlegmone laborantibus. & ita oīno uidetur legendum.

G

H

πλεονάζειν uocāt. δίκαια

Arum robur, imbecillius autem ac forte prorsus nullum, corporum quæ glandularum sunt nature. Sic igitur fit, ut & propter vlcus quod in manus aut pedis digito sit, eiusmodi glandulæ in inguinibus & aliis tum intumescant, tum phlegmone occupentur, cum defluent ad vltimos artus sanguinem priores exceperint. Quinetiam in collo, & secus aures, sæpenumero glandulæ, ijs quibus in collo, capite, vel aliqua vicina parte vlcus est natū, intumescunt. Nominant autem ipsos adenæ, cum sic intumuerunt, Bubones. Quod si scirrholior earum partium phlegmone aliquā fuerit: hæc & ægre sanabilis est, & Chæras, idest struma, dicitur. Quenam vero sit strumarum curatio, in proximo dicitur libro. Nunc de phlegmonis, quæ de ijs differere proposuimus, denuo repetentes dicamus, quæ inhibitiō earum incipientium, ex generante illas causa tollēda præstatur, primumque de ijs quæ vlcera sequuntur, agamus. Postea, n. quæ prope magnam arteriam, aut venam, vlcus ortum est, celerrime bubones excitant. Cernitur autem aliquā ipsa quoque vena per totum membrum rubra, & calens, & distenta, ac si quis eam tangat, dolens. Ergo si vel totum corpus sit plethoricum, vel malo succo redūdet, difficilis curatio redditur: Sin sanum planè sit, facilis. Quippe excalfacere & humectare modice totum membrum, quod dolor mitigetur, oportet (nostri autem eiusmodi præsidiorum materiam) ipsi vtiq; vlceri tetracharmacum in linamēto imposito (liquat id oleo potissimum rosaceo: vel si id non adsit, relaxanti aliquo) toto vero membro, hapsō lanæ ex calente oleo imbuto circumdato. Quinetiam ipsi vlceri calidū imponi medicamentū oportet: ac super ipsum, calidum extrinsecus cataplasma ponere, quod ex farina vel hordeacea, vel triticea, vel ambabus mistis, cōstet: humorem autem habeat aquam, cum pauco oleo. Nō secus vero etiam ipsi adeni, quæ phlegmone vrgeri cœpit, ut mitigetur, imponi debet primo die lana ex oleo calente madens: non autē, sicut nonnulli faciunt, statim addito sale. Post, n. sale utemur, cum & tumor per totum membrum fuerit remissus, & dolor vlcis sedatus. Quinetiam macedonicum quod vocant pharmacum, similiter sicut tetracharmacum, ipsi vlceri imponere licebit. Etenim similia inter se sunt, solo thure tetracharmacum macedonico superate. At si vel plethoricū corpus sit, vel malo succo redundet, curatio per ea quæ sic calent, fluxionē ad membrum citat. At qui nec alia vlla vti datur. Cogimur ergo aliàs sanguinem mittere, idque aut vena incisa, aut membris ijs quæ læsa non sunt, scarificatis. Manu, n. laborante, scarificabis crura: Altero crurum male habete, reliquū. Has namque vacuationes indicat ipsa copia: sicut etiam succorum vitium, redundantis succi purgationem. Ac plerumque post hæc præsidia, glandularum phlegmone definit. Sæpe tñ vel ipso qui curat, ad corporis totius vacuationem legniores: vel ipso qui laborat, præ mollitie eam non admittente, earum phlegmone maior efficitur: sic ut ad suppurationē perueniat. Sed & quæ Phymata quoque græce appellant memoratis carnibus, sicubi fluxio in eas procubuit, citra vlcis occasionem accidunt. Vbi ergo distenta vehementer glandulæ sunt, aut alia denique particula queuis, quæ phlegmone premit, cogimur toto corpore prius vacuato, ipsam scarificare. Sanè vacuamus totū corpus (sicut in libro de plenitudine monstrauimus) non modo cum in redundantia succorum est habitus: sed etiam, cum mediocritatem succorum cōtinet, si morbi magnitudo suadeat. Siquidem dolor, & calor membri, in quo phlegmone sedet, etiam si purum ab extremētis totum corpus sit, fluxionis cause sunt. Expedit igitur parcius id, hoc casu facere: ac vacuare prout maxime tum atati laborantis, tum naturæ congruere videbitur: æstimated præterea tum anni tempore, tum regione, tum ægrotantis ipsius cōsuetudine. de quibus sæpe iam in multis diximus sic, ut etiam si adhibita in sermone non sint, subaudire ea conueniat. Vbi vero phlegmone ipse veluti feruor iam subsedit, mitigatorijs cataplasmatibus dimissis, ad ea quæ digerunt, paulatim est transeundū. Ac primum cum mitigatorijs paulum mellis miscendum: Mox triticea farina in totum prorsus auferenda, contentis hordeacea cum melle vberiore. Deinde ad aliquod eiusmodi digerentium medicamentorum est veniendum, quæ vel humida consistentia sint, similiter ijs quæ in linamentis, vel linteolis excipiuntur. (Emmota græce vocant) vel cerati specie. A duris autem abstinendum est: qualia pleraque emplastra sunt, nam & phlegmonarū reliquias cōtrahunt, & rursus phlegmonē in ægra parte excitant. Quin si pus aliquod notabile in suppurante particula sit contentū, nō expedit (quod nonnulli faciunt) protinus incidere: immo exhalationem moliri medicamentis ad id valentibus, quorum vsus ex affectu sit cōiectatus. Quippe cum phlegmone naturæ quicquid in mēbro adhuc restat, acria medicamēta magis irritant quæ digerant. Cum vero quod ex phlegmone relinquitur, scirrholosum effectum videtur, fidenter iam valentibus medicamentis vteris: sed obseruato bis in die quem præstent effectum, primum mane, secundo vespere: Quod si balneo quoque vtatur, etiam in eo tempore fiat. Si quæ ergo ægram partē medicamēti acrimonia irritatā videris, ita ut tumentior, aut rubicundior sit, aut magis doleat: mitigabis eam interea fomēto, quod per spongiam administrabis. Id autem aliquā ex aqua dulci esto, aliquādo etiam sal habente, vbi, scirrholiores phlegmone sunt. Sin aliquā puris copia medicamēta superet, nec ea videant tibi totum digerere posse, sed secare exitū ei quod digestionem nō cessat, eo potissimum loco oportet, quo est editissimum. Quippe tenuissimam etiam illic inuenies cutim. Memineris præterea in sectione & alterius indicationis quæ ad effluxum pertinet: atque ad ambo respiciens, ita quod suppuratione incidat: ac deinceps medicamentum aliquod eorum quæ sine morfu siccent, impone. Quod si

*glandulis;

*digestionem

† τὸ μὲν χρὴ
τὸ δὲ τὸς ἀφί
ἐξείλετο, ἡ δὲ
sic abscessit le-
care.

Vid. 5. lib. 7. cap. 6. 4.

computruisse portio aliqua suppurantis partis videbitur, excidi eam est necesse. Sanè quidam in ijs quæ in axillis & inguinibus suppurat, in myrte folij speciem semper excidi cutim iubent: quoniam in ijs laxa ea naturaliter sit, ideoque omne quod ipsi aduenit prompte recipiunt: præterea ipsa ex leui occasione phlegmonè facile contrahant. At maximas aliqui sectiones facere solent: quarum occasione particula, ubi ad cicatricem est perducta, non solum turpissima redditur, sed etiam fit imbecillior, & quæ sæpe homini ad motus sit in mora. Hæc igitur ipsi vitantes, sapissime certe sola incisione, & medicamentis valenter siccantibus, huiusmodi affectus sanauimus. Quod si aliquando excidere aliquid propter multitudinem, non puris modo, sed etiam corrupturam partium, fuit opus, contenti eramus sectione quæ myrti folium imitatur, planè non magna. Cum autem in ea excisione longitudo maior quàm latitudo sit, esto in inguine longitudo per transuersum ducta, non autem per membrum rectitudinem. Quippe ita cum membrum inflectimus, naturaliter cutis sibi applicatur. post excisam cutim, medicamento, quod Græci Mannam vocant, affectam partem implebimus: Est autem ea purgamentum thuris, leui adstrictione prædita, atque hoc nomine etiam thure ipso ad nonnulla vtilior. Thus, n. puris tamen mouendi facultatem obtinet: utpote nullam adstringendi vim habens: Magisque id facit quod pinguius ex eo est, & magis albicans: sicuti etiam quod flauum ex eo magis est, validius siccatur. Manè vero, etiam corticis thuris paululum est admixtum: unde, si adstringendi vim habet. Ipse vero cortex thuris tum adstringit, tum siccatur insigniter: itaque etiam ad moderatores sanguinis perfusiones eo vtimur solo: sicut etiam ad valentiores, solo vsto, sed tunc, & cribrato, & in mollissimum puluerem redacto. Quinetiam mitigare prius incisam partem (sicut dictum est) quantum poscere videbitur, oportet: fomentis primum, dein cataplasmate, mox humefante aliquo medicamento, aut non siccante: singulis, scilicet extrinsecus impositis. Nam in ipso vlcerum tunc manna (ut dictum est) tum ex præsidij, quæ linteolis excipiunt, primum ea quæ pus citant, dein ea quæ expurgant, sunt imponenda. post quæ, si cavitatis etiamum sit, quæ impleant adhibenda sunt: sin minus, ea quæ cicatricem inducunt (græce Synulotica & Epulotica vocantur) veluti quod ex cadmia conficitur. At quoniam in horum quoque vsu plurimis medicorum non paruū quiddam peccatur, non ab re fuerit etiam de ijs disserere. Tum namque ducere vlcus ad cicatricem incipiunt, ac idonea illi rei medicamenta applicant, cum iam penitus sit impletum, nec quicquam illi restat cauum, Hinc illis accidit, ut cicatrices efficiant circūposita cute magis eminentes. Quod igitur illi cuti sint æquales, conueniet id genus medicamentis vti, priusquam vlcus ad æqualitatem prorsus sit impletum: imposito super ipsas vlceris oras ex specilli mucrone medicamento aliquo sicco ex ijs quæ in vlcerum curatione retulimus: super reliquum, linamento dato, quod aliquo medicamento ex ijs quæ cicatricem inducant, & humida sint consistentia, fuerit imbutum. Cedente autem prospere curatione, etiam id amouebis; ac postea sicco tamen medicamento vteris, lato specilli mucrone (ex eo) super toto vlcere volutato. Foris autem suffecerit linamentum vel siccum, vel ex vino madens: ac potissimum quod ex mollibus sit elychnijs: cuiusmodi Tarsensia sunt. quoniam hæc quoque ad vlcera quæ supprescant submitenda, vim aliquam obtineant. Atque hæc ducente nos rerum societate, diximus.

De curatione singulorum affectuum, qui ad inflammationem excitandam concurrunt.

CAP. 6.

Nunc ad sermonem de phlegmonarum reuerli dicamus communem omnium phlegmonarum curationis indicationem esse vacuationem. Quæ vero adhuc in generatione sunt, in ijs prior vacuatione est confluentis ad affectum locum sanguinis inhibitiō. Inhibebitur is comode, si ipsam fluxionis causam inuenerimus. Sanè ea duplex est: aliquando, n. ex ipsa parte, quam phlegmone vexat, oritur: aliquando ex alia quapiam alijs ue. Ex ipsa, quoties aut calidior est facta; aut dolore (sicuti ante diximus) vrgetur: Non ex ipsa, quando vel ab alia quapiam, vel ab alijs superfluum illi transmittitur, vel etiam ex totius corporis affectu. Fit igitur calidior vel propter immodicum motum, vel aliquem ex Sole, aut igni teporem, vel acre medicamentum: Dolore vero angitur & propter intemperiem, & vulnus, & contusionem, & distorsionem, & tensionem, præterea obstructionem quandam, & spiritum statuosum. Intemperies modo extrinsecus illi prouenit; modo ex succis qui in ipso habentur corpore: Et extrinsecus, vel ab aliquo venenatorum animalium, vel pharmaco, quod vehementer exalfaciat, aut refrigeret: etiam ex ambiente nonnunquam: Ex ipso vero laborantis corpore, cum id vitiosos succos, qui facultate sint dissimili, cōgessit. His igitur omnibus æstimatis, quæ phlegmonæ adhuc in generatione sunt, earum causas prius abscindes: Quæ vero iam factæ sunt, has utique curabis solas. Ergo quidnam medenti agendum sit, si totum corpus male sit affectum, & dicta prius tum in his non pauca sunt, tum in libro de plenitudine: & nunc summas eorum quæ dicta sunt, recensebimus. Vbi, n. æquabiliter inter se succi sunt aduicti, id est Plethos & Plethoran Græci vocant: nos plenitudinem, & succorum redundantiam dixerimus. Vbi vero vel flaua bili, vel nigra, vel pituita, vel ferolis humoribus refertum corpus iam fuerit, cum habitum Cacochymian (quasi succorum vitium dicas) non plethorā nominant. Ergo plethora tum sanguinis missione curatur, tum frequentī balneo, tum exercitatione, tum frictione: præterea digerentibus medicamentis, & præter hæc omnia inedia, de quibus in ijs quæ de sanitate tuenda sunt prodita, dictum abunde est; Succorum vitium, purgatione, quæ cuique superanti

Ex antiquitate vertendum, ex leui occasione phlegmonè facile contrahat.

ὁ πύρεσμος

ἐπιβροχίς

H

id est in 1. q. com. an. cap. 9. E. ca. 1. aph. 6. ca. 17. a. 9. aph. 2. b.

A peranti succo sit accommodata, corrigitur. Dicitur porro & de hac est in ea parte operis de sanitate tuenda, quæ de præcauendis morbis est instituta. Illinc igitur huc ea transferas oportebit, ac consideres, quonam ex ipsis vti maxime expediat. Siquidem si iam febricitet æger, nec exercitatione vacuare exuperantiam licet, nec vnctione quæ excafciat: sed nec multa fricitione, nec balneo; immo sanguinis missione, vnà cum inedia, vel purgatione aliqua. At si nondum febricitat, omnibus iam dictis vtare, optimum quodq; ad id quod instat deligens. Illud enim patere vel me tacente arbitror, eū cui crura phlegmone laborant, non esse vel ambulatione, vel cursu exercitandum: sed nec stare illi esse iubendum: immo sedenti plurimum fricari, mox manuum motū exercitari illi est satis. At sicui in supernis partibus cœperit pars aliqua phlegmone tentari, huic motus ex inambulatione aut cursu est salutaris. Similiter & fricitione his quidem ea potior est, quæ curibus adhibetur; illis, quæ in supernis partibus administratur. Quippe præceptum in contrarium reuulsionis, in omnibus talibus cōmune est. Neq; igitur cum vel circa sedem, vel aliquam huic vicinam partem in initium phlegmones incidit, aluum deiciēs: Neq; cum in vesica, vel cole, vel renibus est cœpta, pharmaca quæ vrinas prouocent, bibenda dabis: Nec si mulieri in vtero, vel pudendo infedit, menses huic prouocabis: Sed ad partes quæ maxime longinquæ sint, semper reuulsionem facies: aestimata scilicet tum phlegmones magnitudine, tum corporis totius statu. Nā si plurima succorum abundantia sit, nec exercitatione, nec balneo sine periculo vtare: Sin exigua sit, licet & per hæc vacues. Cæterum (quod dixi) hæc tum in ea parte operis de sanitate tuenda, quæ morbos præcauet, sunt scripta: tum in libro qui de plenitudine inscribitur: tum in his quæ de phlebotomia, siue incidenda vena; tum quæ de purgantium medicamentorum facultatibus edidimus. Sed quod ad commonefaciendum tantum de ijs sit satis, nunc etiam abunde est dictum. Itaq; ad propriam de phlegmone disputationem nunc est veniendum. In qua primum merito verba faciemus de phlegmone, prout ab affectu partis cui insidet, orit. Quippe satis constat affectum illum principio tibi esse sanandum: mox quicquid iam phlegmones est factum. Porro interim iisdem prælidij ambo tolluntur: veluti cum ex flatulento spiritu, & densitate particulæ dolor quispiam est ortus. Hoc enim casu eorum quæ modice calefaciunt (quæ etiā Chalaftica, id est relaxantia, siue remittentia vocamus) vsus est commodus: vt qui pariter & conuenientia corporis laxet, & flatuosum spiritum tenuet, & quod phlegmones iam conflatum est digerat. Ad eundem modum & si ex frigido dominante intemperies sit oborta. Nam tūc quoq; calefaciendo, non solum intemperantiæ, sed etiam phlegmonæ vnà medeberis. Itidem si calor vehementior intemperiem fecit: refrigerantibus prælidij ambo sistes. Siquidem intemperantia contraria semper requirit: Vacuatur autem quod impletum est, non modo medicamentis ijs quæ digerunt, sed etiam quæ adstringunt & refrigerant. Magisq; profectò ad incipientes phlegmonas frigidis adstringentibusq;, quam ijs quæ digerunt est vtendum: Atq; etiamnum magis vbi crassum, quod confluit, non est: Sed si sanguis in particula, quam phlegmoneprehendit, vehementer est impactus, non est amplius repercutientibus vtendum: sed tum digerere est tempestiuum. Vbi autem ex animalis punctu morsu ue dolor incidit, duplex sedãdi doloris ratio est, vel virus ipsum vacuando, vel quod dolorem excitat, alterãdo. Sanè vacues id eorum medicaminum ope, quæ vehementer attrahunt: Alteres ijs quæ sunt contraria, idq; vel qualitibus, vel tota substantia. Monstratum nanq; est in libris de medicamentis; quædam esse totis substantijs inter se contraria; quædam solis qualitibus. Sed & illud indicatum æque est, quod eorum quæ contraria qualitate sunt, methodus quæpiam sit: eorum quæ tota substantia sunt aduersa, methodus non sit, sed omnia sint per experientiam inuenta. Tu igitur quæcunq; methodo curandi explorent, hinc disces. Quæ experientia tantum deprehendit, ea in his operibus, quibus de medicamentis agitur, sunt collecta. vno, quod de facultate eorum inscribitur: altero, quod de compositione: & tertio, quod de facile parabilibus inscribitur. In quibus operibus ostēdimus quænam ex sola experientia, quænam ex sola ratione, & quænam ex ambabus inuenta sint pharmaca. Ergo methodus, quam hoc opere tradere institui, in doloribus vniuersis qui vel ex animalium, medicamentorum ue noxa excitantur, duplicem indicationem habet: nempe eius quod dolorē creat vacuationem, atq; alterationem. Vacuant id tum calefacientia omnia: tum quæ citra calefactionem vehementer trahunt: veluti & cucurbitulæ, & caua cornua quædam, quibus nonnulli cucurbitularum vice vtuntur. Sunt autem & qui ore suo virus extrahunt: egrè videlicet particule admoti, ipsamq; labijs complexi. Huc sanè pertinet & cauterium, & medicamēta quæ cauterijs similiter escharam efficiunt. Atq; hæc omnia totam eius quod infestat, substantiam exinaniunt. Alterum auxiliorum genus est eorum, quæ qualitatem per contraria alterant: scilicet exhibitibus nobis, si vehementem calorem eger vel in ipso demorso loco, vel in toto corpore sentiat, auxilia refrigerantia: sin frigus sentiat, calefacientia. Docuimus autem vtracq; in ijs operibus, quæ de medicamentis sunt scripta. At tales quidem omnis phlegmones communes medicationes sunt. Variantur autem pro laborantium particularum ratione. Etenim id iam quoq; ostensum est, vbi de vlcere curatione egimus. Nec longo sermone est opus ei qui meminerit eorum quæ ibi sunt dicta: sed fat erit paucis ea transcurrisse.

Vide et inf. cap. ii.

Vide et p. 4. lib. cap. 7. ca. 6. 7. san. m. ca. 7. ca. lib. p. cap. 7. c. 2.

Gal. methodi medendi

Indicationes tum ex similibus partibus, tum ex instrumentarijs in inflammationum curatione præberi.

CAP. 7.

E

VNa itaq; indicatio ex ipsis similibus accipit partibus: altera ex instrumentarijs. Et ea que ex similibus sumitur, modum calfaciendi, refrigerandi, siccandi, ac humectandi determinat: Quæ vero ex instrumentarijs, tum locum ipsum per quem vacuare oportet, tum vacuationis rationem, tum vero in similibus speciei medicamentorum vsu ipsum pluris minorisq; modum. Ac de similiarum quidem partium indicatione supra, ubi de ulcerum curatione est tractatum, diximus: de instrumentaria vero hic agemus.

In inflammationibus uacuandi indicationem, indicationem refrigerandi superare; contra in Erysipelatis.

CAP. 8.

d. ca. q. lib. i. q. cap. 7. b.

Cum enim phlegmone duplici ratione à natura recessit, & q; pars ipsa multo sanguine sit referta, & q; eadem sit calidior, utiq; vacuationis indicatio refrigerationis indicationem vincit: contra scilicet q; in erysipelate. In illo namq; refrigerationis indicatio magis vrget, q; vacuationis. Quamq; utriusq; affectus curandi comune caput est infestatis humoris vacuatio. Ideoq; postq; refrigeratum erysipelas est, ad ea quæ digerunt medicamenta, conuertimur. In phlegmone igitur transitus est refrigerandum, quatenus & ad incrementum eius sistendum inhibendumq; est commodum. Etenim cum immoderatus calor dolorem excitet, atq; etiam aliquid ad egram partem attrahat, utroq; nomine auferere phlegmonem accidit. Ergo quantum refrigerationis phlegmone ceu calido morbo congruit, tantum certe & incrementum eius inhibere est aptum. Idem parem gratiam præstat & cum repercutit id quod affluit. Quod vero ex eo quod in laborante membro continetur, quidpiam in proximas partes repellit, hoc phlegmone iam genitæ medela est. Similiter modo & quæ modice exalfaciunt, utraq; interdum ratione profunt, quonia & dolorem sedent, & quod contentum in laborante particula est, digerant: Quippe dolorem mitigando, augeri phlegmonas vetant: digerendo, quod earum iam conceptum est, sanant.

F In antiquis cod. qbuldam addit prologus i. feruentis.

Quatuor esse in totum uacuationum genera, quæ ex partium natura oriuntur.

CAP. 9.

Quoniam igitur momentum omne curationis laborantis phlegmone partis, in redundantis in ipsa sanguinis vacuatione consistit, vacuatio autem hoc genus affectorum exco gitata est duplex, aut translato ad alias partes qui in ægra continebatur sanguine, aut foris à corpore expulso: fatius profecto est utraq; uti, obseruantibus diligenter nequa ex accidenti læsio sequatur. Ergo cum gemina sit dictarum vacuationum utraq; quadruplex in vniuersum nascitur vacuantium auxiliorum genus: Translationis, n. sanguinis ad alias partes alterum genus est, ubi ipsa pars quæ phlegmone laborat, sanguinem abigit: alterum cum eæ quæ integræ sunt, ad se trahunt: Eius autem quæ extra corpus educit, alterum sensibilibus effluxibus, alterum ratione tñ contemplabilibus pficitur. Atq; id quod sensibilibus effluxibus peragitur, aliàs per ipsam sit partem in qua phlegmone residet, aliàs sper ea quæ vnà cum hac aperiantur. Proinde etiã dissectionum notitia ad eiusmodi confortium intelligendum est opus. Ergo tum hæ indicationes phlegmonarum curationem imutantes à partium natura præstantur: tum supra has quæ tum ex positu, tum figura tione sumuntur: Quas nimirum laborans locus, qua instrumentalis, nō qua similis est, indicat.

τὸ δὲ τὸ ὄνομα τῆς ἀνομιᾶς ἀντὶ τῆς

De reliquis indicationibus similiarum & instrumentaliu partium communibus.

CAP. 10.

Sunt etiam aliæ quæ tum instrumentaliu, tum similiarium communes sunt: sicuti cum actione earum inspicimus: præterea an rara pars sit, an densa: an acuti sensus, an hebetis. Ad quæ omnia intentum esse oportet, qui recte curare studet.

† addendum ἂν ἀνελκυστον .i. an scilicet careat.

Ratio reuellendi, deruandi, ac omnino uacuandi inflammatas partes, iecinoris exemplo.

CAP. 11.

Quoniam vero (ut semper testati sumus) non satis est ipsa tantum vniuersalia nouisse, nisi quis etiã in particularibus se exerceat, ita utiq; & nos nunc faciamus: non tñ omnia particularia percurrentes, sed ea tantum quæ nobis satis esse lectori videbuntur. Proponatur itaq; iecur iam phlegmonem contrahere incipere: tum quænam mali eius comodissima sit curatio, quærat. Omnium ergo primum ab ijs quæ retuli incipiens, an totum corpus inanitione indigeat, considerabis. Quod si indigere inuenis, mox ægri virtutem æstimabis, possit ne semel iustam vacuationem tolerare. Primum ergo valida esto. Ab hac æstimabis ætatem. Nam si puer sit, quæ per dissectam venam sit (ut supra est monstratum) vacuationem nō feret. Verum cum pubertatem attigerint, iam pueri missionem sanguinis tolerant. Ergo pariter tum reuellendus, tum educendus qui ad iecur fluit sanguis est, interna in dextro cubito infecta vena: propterea q; & è regione, & ampla via cū vena quæ caua dicitur, societate habet: Hac non apparète, media secanda est: Quod si nec ea se ostenderit, reliqua ac tertia est incidenda. Modum vero vacuationis tum ex redundantia modo, tum ex reliquis quæ in superioribus diximus, inuenies, ætate, natura, tempore anni, regione, & consuetudine: tum ante hæc, ipsa laborantis virtute. Hæc enim in omnibus sunt communia. Illud vero, interna ne, an media, an humeralis vena secanda sit, an ea quæ iuxta malleolum est, an quæ in poplite: id vero ex laborate particula indicatur. Ac definitum iam est in ijs quæ de incidenda vena scripsimus, de vacuationibus id genus omnibus: diciturq; nūc, quantum sit ad rem propositam opportunum, primumq; hoc ipsum, Nō esse scilicet solum illud satis,

lib. xi. cap. i. q.

κατὰ τὸν ἰ. e. directo.

A satis, quod vacuandum sit inuenisse: veluti sentiunt qui a methodo sectam colunt: quibus nulla de laborantium locorum differentia habetur ratio. Non. n. ratio solum, verū etiam vñs ipse indicat aliam alij parti vacationem cōgruere. Siquidem ex ijs quibus oculi tentari phlegmone cōperant, nonnullos sola purgatione per aluum, vno die sanatos vidisti. Quam rem si quis facere in iecinore cum phlegmone laborare incipit, tentet, maximam excitabit phlegmonē: æque vt si cū renes aut vesica phlegmone tentari cōperint, quæ vrinas cient, medicamenta exhibeat, aut si cū vterus phlegmone laborat, menses deuocet. Siquidem longissime } à tentata fluxiōe parte } quod redundat reuellere, nequaquā ad eam trahere cōuenit. Hac itaq; ratione, nec si ventriculū, aut intestina phlegmone occupare iam cōperit, medicamine, quod aluum deijciat, vt cōueniat. Eandem cum his indicationem & vterus sortitur: sicuti cum vrinæ vasis, pudēda. At vomitu vti pudibundis laborantibus, in diuersa reuellens auxiliū est. Græci Antispasticōn vocant. Eadem ratione in omnibus quæ circa caput accidunt, medicamentum, quod aluum deijciat, ad contrarium auertit: Siqua vero circa fauces, & palatum, aut linguam, aut deniq; in ore, phlegmone laborare incipiant, in his omnibus cauenda sunt, quæ pituitam per os euocāt, Apophlegmatismus vocant, quippe cum id simile sit, ac si deijcere aluum intestinis ægrotantibus velis: aut vrinas mouere, cum renibus aut vesicæ sit ægre: aut vomitum laceffere, cum partes stomachi sint afflictæ.

† a parte quæ fluxione tentari incipiat,

videt. 3. cap. 6. A.

B Satis igitur sit, vbi partes, quæ in ore sunt, phlegmonem accersere incipiant, deriuare ad nares. Pari modo venam quoq; vbi hæ partes sic laborant, incidere humeralem in manu: si ea non cernitur, mediam: Vbi iecur, pectus, pulmo, aut cor sic afficiuntur, internam. In angina, quæ Synanchen græce vocant, primas in manibus: secundas eas, quæ sub lingua habentur. At ijs quæ in occipite sunt, afflictis, etiam eā quæ in cubito est, necnō eam quæ habetur in fronte: Renibus vero, & vesicæ, & pudendo, & vtero sic habentibus, eas quæ in cruribus sunt sitæ, ac potissimum quæ circa poplitem sunt: sin minus, eas quæ iuxta malleolos, ac perpetuo quidem in omnibus, eā quæ è directo est. Vbi iecur phlegmone inuadit, quæ in dextra sunt manu: vbi lienē, contra. Itaq; statim prima vacationis diuersitas pro particularum diuersitate variatur: constatq; cōmunem indicationem non magis esse vtilitatis q̄ noxæ causam. Siquidem q̄ vacuandum sit, id cōmunis indicatio est. vnde autem, aut quomodo vacuatio sit facienda, id æger ipse docet locus. Ad eundē nanq; modum, vbi pectus, aut ventriculus, aut partes circa collum, caput, ue phlegmone laborāt, excogitatum est artus vincire. Quippe ipsum quod phlegmone infestatur, vincendum nō est: Sed si in manibus phlegmone est orta, crura: sin in cruribus, manus.

videt. 3. d. rns. uica
num. 30. ea in lib. et s
miff. cap. 19. ea 2. n
glan. cap. 2. 7. fol. 10

Nota

C Ratio refrigerandi ac adstringendi inter initia inflammatas partes. CAP. 12.

Sed nec refrigerare inter initia, aut adstringere, citra laborantis particulæ indicationem, vtilitatis magis q̄ noxæ sunt cause. Nam in particulis quæ circa artus sunt, sat fuerit etiam spongiam vel ex frigida aqua, cui paululum aceti sit immistū, vel ex aqua sola madentem imponere: sicut etiam ex vino aliquo austero. In iecinore vero, si phlegmone laborare cōp̄t, nemo cōpos rationis his vtatur. imo nec si melisso infundas, aut myrteo, aut mastichino, aut nardino, aut lentiscino, aut aliquo oleo quod adstringat, aut etiam alio quopiam, cui absinthium sit incoctum: ne horum quidem vllum conueniet frigidū, sicut nec vllum cataplasma frigidum. Sed si mala præcipue cotonea vino incoquens, cataplasma ex eo p̄paraueris, si iecur phlegmone laborare adhuc incipiat, ne id quidem admouebis frigidum: veluti nec oleum, vt dictum est, præparatū, vel oculis, vel oris partibus, sicubi hæc tentari phlegmone incipiant. Auri vero etiam si acetum cū rosa ceo infundas, nil offendes. At non est hoc oculis phlegmone laborantibus vtile, veluti nec medicamen quod ex moris conficitur: aut aliud quippiam eorum quæ Stomatica græce dicunt. Sunt enim eiusmodi omnia oculis tristia, quanq̄ genere sunt ex ijs quæ indicentur. Glandulis vero phlegmone tentari incipientibus, sæpe solum oleum calens sat fuit.

D Quid differat vñs ratio, iecinore, aut ventriculo, & glandulis, ac artuum partibus inflammatis. CAP. 13.

Sed & reliquis victus ordinandus ijs, quibus glandulæ aut etiā aliquid circa artus phlegmone tentatur, vnam tantum indicationem habet: quæ tot ac talia exhiberi iubet, quot & qualia facillime concoquentur. Nec quicq̄ refert, alicam, an ptissanam, an mulsam, an punicū, an malsum, an tale quippiam exhibeas. At si iecur phlegmone infestatur, exquisitissimo victu est opus: Æque profectō & si ventriculus sic laborat. quippe munus eorum toti animali est commune. Acceditq; omnibus animalis partibus maximum incōmodum, siue non probe concoctum alimentum sit, siue non rite in sanguinem conuersum. Artuum vero partes, tū alimenti capiunt, quanto sunt nutriende. Quo fit, vt siue ex malo, quod probe in ventriculo sit concoctū, alimentū ad eas perueniat, siue ex alica, siue ex ptissana, non multū intersit. In iecinore vero quantum refert nutrimentorū differentia, tum q̄ maximam in vtrāq; partem vim habeat, hinc discas licet.

Nam expelli è iecinore oportet, qcquid in eo tū amaræ bilis, tum saniei, quæ ex phlegmone provenit, est collectum. Id vero fieri nequit, nisi & vasa quæ sunt in viscere, detergeantur, & meatus, qui ad ieiunū ptinet, sit apertus. Ergo alica cum & huic inhereat, & vasa quæ in viscere
Septima Classis. IIIIII iij sunt

Gal. methodi medendi

sunt condita obstruat, præcipueq; eorum ora: & bilem in intestinum descendere, & alimentum **B**
 in totum corpus dgeri prohibet. Poscit ergo tum iecur ipsum, tum os meatus qui bilem trans-
 mittit, cibos & pharmaca quæ obstructa recludat, Talia vero omnia sunt, lenta quidem minime,
 sed tenui consistentia, & qualitate mordente. At vero ab his, utpote mordentibus, phlegmonæ
 irritant. Quare quæ citra morsum ea detergeant, indigemus: cuiusmodi, s. mulsa est. At nouimus
 dulcibus omnibus, tū iecur, tum lienē maxime intumescere. Superfuit igitur quæ culpa vacat, ut
 in cibis ptissima, quippe quæ sine morsu deterget, ut in pharmacis oxymeli aqua mistum. Nam
 & punicum, & malū, & cætera quæ adstringunt, dum bilis meatus os arctant, bilem ipsam excer-
 ni prohibent. Atq; inde iecinoris phlegmonis sunt incōmoda: præsertim ijs quæ in cauo visceris
 consistunt. Quibus ad angustias quas facit ipsa phlegmone, etiam ea quæ ex adstringentibus &
 lentis fit cibus, accedit. Ac quæ mordent, ea phlegmonas ipsas, quæ in cauo sunt visceris, magis
 irritant. Quippe ijs quæ in gibbis eius consistunt, mutata iam veniunt ea quæ assumpta sunt: ita
 ut nec quæ adstrictoria sunt, similiter adhuc adstringant: nec quod mordens est, similiter mordeat:
 nec quod propter lentorem in angustis vasis hærebat, similiter etiānum maneat lentum. Est autē
 his occasio mutationis duplex, & q̄ prius sunt cōcocta, & q̄ sanguini, qui in iecinore prius erat, **F**
 vna phlegmone laborare est necesse, quādo ex ea quæ ad portam pertinet, omnes sint ortę. pro-
 tinus etiam quæcunq; osculis earum incidunt, vim suam ostendunt.

*Aduersus Attalum methodicum qui Theagenem Cynicum inflammatione iecinoris laboran-
 tem relaxantibus cataplasmatibus enecauit.*

CAP. 15.

AN tibi ad cōmunem phlegmones curationem parua ex particulis ipsis accedere differētia
 videtur: Mihi sanē maxima videtur: quāuis ij qui Thessali stupiditatem emulantur, cōmu-
 nem indicationem solam satisfacere putent. Placet autem nūc ad memoriam reuocare tibi egre-
 giam eorum curationem, quā Theageni philosopho Cynico adhibuerunt. Siquidē hanc norunt
 plurimi, propter viri famam, ut qui publice disputare in Traiani circō quotidie sit solitus. Erat q̄
 hominem curabat, vnus ex Sorani discipulis, nomine Attalus. Is imposuit quotidie iecinori cata-
 plasma ex pane & melle: haud intelligens viscus hoc mediocriter adstringi debere, propterea q̄
 animalibus altricis facultatis principium sit, & venosum ab hoc oriatur genus. Ita igitur viscus cu-
 rauit, sicut bubonas, meris. f. & solis relaxantibus vtens, cataplasma ex pane & melle imponens,
 ac prius oleo calente perfundens, tum sorbitione ex alica cibans. Hæc nanq; tria ferme omnibus
 nunc a methodis istis Thessalijs ad acutorum curationem sufficiunt. Visum autē est mihi seorsum **G**
 Attalum monere, ut adstringens aliquid admisceret, nec nudis vteretur relaxantibus, ac de visce-
 ris quidem natura nihil eram homini diciturus (Id enim fuisset planē a sino fabulam narrare) sed
 quod me persuasurum homini arbitrabar, & cui omnes homines facillime assentire video, id tū
 exposui: nempe longam experientiam medicos docuisse, ut iecur mista medicamentorum ma-
 teria curarent: eam autem scriptam inuenturum in ijs medicorum libris, qui sint de medendi ra-
 tione conscripti. Si ergo, inquam, tibi videtur, misce aliquid de absinthij coma diligenter tunsa,
 cataplasmati: Oleo vero, totius herbæ aliquid, modice id, quemadmodum alios cernis, in illo in-
 coquentes: Cataplasmati vero Myrobalani plesma, & irim, & iunci florem, aut narditidos herbe
 radicē, aut cyperi miscabis, non inutile sit & ex vino ea aliquando præparare, ac miscere interim
 etiam de face ipsa. Quinetiam aliquid adstringentium incoquere malorum, cuiusmodi cotonea
 sunt, & quæ vocantur struthia: præterea quæ Romæ abundant, vocata celtiana. Oleum vero (nā
 id quoq; video miscere te) non quodlibet esto: sed vel hispanum, vel histricum, vel crudum, vel
 lentiscinum, vel myrteum, vel melinum, vel nardinum vnguentum. Porro aliam materiam plu-
 rimam esse dixi eorum quæ incoquere liceret. Nam & lentisci tenera germina, & myrti, & rubi,
 & vitis præsertim syluestris, a qua cenanthen vocatam decerpimus. Non alienum etiam sit, & at-
 ticum hyssopum tum cataplasmati, tum etiā ceratis miscere. Nam & cerata quæpiam illi ex ei-
 usmodi materia imponere post cataplasma suali: & apponere illi tentabam vniuersam deinceps cu-
 rationem: quō scilicet etiam quæ a medicis græce Epithemata vocantur, ex mista materia cōpo-
 neret. Nā melius (inquā) est sublato cataplasmate aliquid super viscus esse. Attalus vero sermo-
 nem meum interpellans, Nisi multum (inquit) tibi tribuerem, nihil horum tolerassem. nam in q̄-
 bus superiores medici passi naufragia sunt, priusq̄ vera medicina inuenta a nostris esset, ea mihi
 veluti ignaro suades. Ceterum tres (inquit) aut quatuor dies sine me Theageni ex mea sententiā
 prospicere: & sanum eum penitus conspicias. Sed quid, inquam, si cum subito pauci, & hi lenti
 apparuerint sudores, moriatur: recordaberis ne quæ promiseris, ac de cetero sententiā mutabis.
 Atq; Attalus post hæc abiit irridens, nec quicq; præterea respondēs, sic, ut neq; de alica quicq; me
 consulere permitteret, sed nec quod ex ijs quæ vrinas cient, miscere aquæ paulo post oporteret,
 q̄ scilicet iecinoris gibba essent afflicta. Nam sicuti iecinoris cauū per aluum purgatur, ceu paulo
 supra diximus, sic gibba eius per ea quæ modice vrinas mouent: cuius generis est apium. Proce-
 dente autem tempore, vbi phlegmone iam concoquitur, etiam valentioribus vti licet, aliaro, &
 celtica nardo, & phu quod vocant, & petroselino, & smyrnio, & meo: sicut etiam per ventrem
 vacuare,

*4. 2. 3. lib. 11. cap. 15. E.
 2. 8. 4. comp. med. loc.
 10. p. c.*

*4. 5. lib. 11. cap. 19. 22
 in ibi.*

* γυναικί φ

H
 * celypum, les-
 gāt antiq. cod.

A vacuare, si cauum afficitur, cnico cibus admisto, & vrtica, & mercuriali, & epithymo, & filicula: omnibus preterea que modice aluum deiiciunt: magisq; in remissionibus tum his ipsis audacius q̄ ante vtendum: tum vero quæ his sunt valentiora, partim in ptissana incoctis, partim tunsis, ac in mollissimum puluerem redactis. exhibenda vero & hæc sunt vel ex ptissana, vel ex aqua. Ego nanq; etiam filicula aliquid in ptissana aliquando incoxi, & nigri veratri corticem. Etiam clytere vacuare eos conueniet: inter initia vel sale, vel nitro, vel aphronitro aque mulsæ admisto contentis: in remissione vero, potissimumq; siquid scirrhosum relictum è phlegmone est, etiam valentiora medicamenta miscentibus: quippe hyssopum eo casu aquæ incoquimus, & origanum, & colocynthida, & minus centaurium. Opportunissima nanq; ad scirrhum sunt iecur & lienis, vit. 7. c.

¶ si q̄ ipsa ne-
glexerit, vel
glucinoso ci-
bo vsus fue-
rit, sicut Atta-
P. q̄ Theageni
quotidie alicui
exhibebat, ac
nihil offerre
bat, qd̄ &c.

¶ siue quis parum habita de his rōne, glutinoso cibo vtatur (sicut Attalus qui Theageni quoti- die alicam exhibuit) siue nihil offerat, quod tum obstructiōes eximat, tum detergeat. Verum quod contigit Theageni, vel potius Attalo, dici est tempus. Vt enim promiserat post tres dies daturum se hominem à iecinoris phlegmone liberatum, tum magis q̄ prius calente oleo viscus plurimū perfudit, tum cataplasmate frequentius est vsus: hac diligentia feliciter sibi curationem celluram sperans: responditq; percontantibus de Theagene gloriabundus meliora. Cæterum contigit prout ipse prædixeram, subito hominem mori. Et quod omnium maxime dignum risu fuit, ducebat Attalus secū ex ijs qui de hominis statu rogassent quosdā, quibus ostenderet adeo recte eum se habere, vt iam esset lauandus: lætusq; cum multis ingressus est domum in qua iace- bat: cum Theagenem mortuum quidam ex amicis, qui & Cynici quidam erant, & alioqui philo- sophi, lauare ex more pararent. Itaq; etiam vsq; ad mortuum accedere, idq; vnā cum spectatorū cœtu Attalo cōtigit: vt pote cum nemo intus lugeret. Nam Theageni nec seruus erat, nec puer, nec mulier: sed cum eo soli amici philosophantes versabantur: qui iusta quidem mortuorum, ci- tra tamen omnem luctum obibant. Atq; hanc laudem Thessalius asinus inter multos spectato- res est consecutus, ostendens explicatū a phlegmone hominem intra quatuor (vt pollicitus est) dies. Reliqui vero methodici cum innumeros quotidie iugulent, adeo rationem curandi muta- re adhuc nolunt, vt quæ à medicis sunt scripta, qui artis operibus vere insudarūt, ne vel semel ex- periri velint: Adeo, indelebile vitium vehemens ignorantia est, præsertim si cum superbia sit cō- iuncta. Eiusmodi igitur in omnibus sunt Thessali sectatores.

Qua ratione viscera quedam facile scirrhosis affectibus corripiantur, ac de ea quæ à particulis præbetur indicatione.

CAP. 16.

• ἀναλογίαι
• μίαι

C Nobis autem vitandi eiusmodi errores sunt. At si nihil aliud suppetat, saltem ipsi experien- tia credendum. Id quod ipse perpetuo suadere non desino ijs qui circa rationem parum sunt exercitati. Nam melius, p̄fectō ijs est, q̄n & rudes sunt, & simul in rationabili methodo, quā nos nunc prodimus, minime exercitati, vt nihil penitus ex ratiōcinando accipiant. Quippe ieci- noris substantia, scirrhis maxime opportuna est: vt pote que naturaliter lutosum quippiam con- tinet, veluti medicus quidā nostri temporis per iocum dixit. Lienis vero rarior substantia, q̄ ieci- noris est, cæterum crebrius scirrhosis vitijs affligitur, propter nutrimenti quo vtitur speciem. Monstratum nanq; est q̄ crasso nutritur sanguine: qui veluti limus purioris est, facillimēq; nigra- bilis efficitur, ideoq; etiam ipsum, melancholicum {siue atrum} appellamus excrementum. atq; hæc duo viscera scirrhosis tumoribus tentari, vel experientia ipsa clare indicat. Renes vero, q̄ conditi sunt, tactum effugiunt. Cæterum hos quoq; facile scirrhis deprehendi ratio docet. atq; idcirco nephritidas {salias facile solubiles, alias ægre solubiles esse:} cū renes ambo habeant que in viscerum vtroq; prædicta sunt inesse, tum substantiæ qualitatem, tum excrementorū que per ea dilabunt vitium. Quo fit, vt qui crassi succi cibus vescant, calculi vitio corripiantur. Ergo quāto trium horum viscerum scirrhosi affectus difficilior curantur, tanto magis esse sollicitos oportet, nequis in hos incidat. Maxime autē (vt dictum est) incidunt, qui ipsis phlegmone vexatis, ijs cibus vtuntur, qui crassos lentosq; succos efficiant. Quinetiam eiusmodi affectuum medicamina inter omnes conuenit, ea esse quæ dissecant, & dissoluant, & frangant: quæ vtq; ex eorum sunt gene- re, quæ obstructiones eruunt & detergent: cæterum viribus valentiora. Horum non solum ma- teriam, sed etiam facultatem in opere de simplicibus medicamētis exposuimus. Itaq; etiam bre- uior nunc ero, contentus generali facultate, & sola methodo, cum paucis exemplis. Nam cum & facultatum materiam iam habeas preparatam, & quæ curationem vnā coindicent sint præ- dicta, nihil nunc aliud superest, nisi vt proprias cuiusq; morbi indicationes cōmemorem. Coin- dicantia igitur voco virtutem, naturam, ætatem, anni tempus, regionem, & consuetudinem, & siqua sunt id genus alia. Proinde de ea, quæ à particulis sumitur, indicatione deinceps dicam, ini- tio ab ea que à iecinore sumitur, sumpto. Quippe vbi id phlegmone laborat, que extrinsecus ap- plicantur, ea mistæ esse facultatis debere postulat: idq; nō in generatione phlegmones modo (est enim id omnium phlegmonarum cōmune: q̄n etiam siquis repellētibus tantum illo tēpore vtat, non peccet) sed etiam cum nec affluat amplius quicq̄, nec repelli, quod in laborante particula cō- tinetur, possit. Accidit enim hoc quoq; multis de causis. Sanē in principio tum parum est quod affluit, tum magna ex parte tenuius, tum partis ipsius quæ recipit virtus nonnunquā valentior,

¶ Græci cor-
dices legunt.
τὰς μὲν ἀλύ-
τους τοιαύ-
ται πικρὰς τὰς
δὲ πικρὰς δρασ-
τῆρας. i. alias
oīno insolubi-
les, alias ægre
admodū solu-
biles.

Gal. methodi medendi

utpote nondum lassata: tum quod in afflicta continetur parte, nondum violenter impactum. At cum phlegmone in vigore suo iam consistit, tum multus in ea sanguis continetur, isq; crassior subinde, ac vehemēter impactus: tum virtus partis iam est debilior: quam alioqui valentē requirimus, quō scilicet à se superuacua amoliat: quandoquidem haud satis potens est adstringentiū prælidiorum vis, quæ sola totum efficiat. Quippe potest hæc cogendis ac constringendis, & veluti densandis, & exprimendis corporibus, quæ tenuiora consistentia sunt, ad circūpositas partes expellere: cæterum nisi etiā laborātis particulæ virtus aliquid auxiliæ, nihil adeo magnū efficiat. Tunc igitur quæ à phlegmone sumat, vna dūtaxat agendorum est indicatio. Hanc græce Diaphoresin vocāt (latine digestionē, euaporationem uē dixeris.) Hæc humorē q̄ in phlegmone obfessa parte continetur, p̄ meatus insensibiles educit. Quæ vero ab ipsa sumit parte, ea in diuersam nos partem trahit: scilicet robur eius seruari iubens. Coeuntibus igitur vnā contrarijs indicationibus, cōpositum quoq; esse medicamentū oportet. At femur si phlegmone laboreat, aut tibia, aut cubitus, aut brachiū, aut qui in his sunt adenes, causa nō est cur horum robori consulas. Hæc tibi cōmunis indicatio sit in oibus ijs partibus, quarum munus eiusmodi est, vt toti corpori sit ex vsu.

Vnde similia dissimilia uē medicamenta, maioris quoq; ac minoris ratio, & locus uacuationi aptus indicentur.

CAP. 17.

ERgo nec lienem tantum relaxantibus curare oportet, cum hic quoq; ex icinore quicquid limosum & melancholicum est expurget, propterea scilicet q̄ ex eo humore nutritur. Idcirco quoties obstructio quædam in eum incidit, aut phlegmone, potissimum cum scirrholosa sit, tum ea quæ obstructiones eximant, tum quæ dissecent, vehemētiora exigit. Nam quale medicamentum icinori est absinthium, tale est lieni capparitis cortex: Quale rursus icinori quod vocat eupatorium, tale est lieni scolopēdrum. Siquidem similia genere medicamēta, ambo viscera postulant. Cæterum tanto valentiora lien, quanto crassiore utitur alimēto. Scirrho igitur laborantibus ipsis conuenientia nutrimenta sunt genere quidem eadem, sed maioris minorisq; ratione differētia. Itaq; & si capparitis ex oxymelite edatur, utilis sanē est utriq; visceri, cæterum nec ipsa pari modo, nec limiliter mistū habēs oxymeli: Nam & ipsa copiosior, & ex minus diluto oxymelite lieni erit utilior. Atq; hæc differentia est quæ ex maioris, minorisq; ratione accepta est. At similiū genere, vel specie, aut quomodocunq; dixisse libet, præsidiorum, ex actione & cōpositione indicatio sumpta est. A societate vero cum vicinis partibus, quod idem cum situ est, illa capiuntur, q̄ gibba icinoris per renes expurgari oporteat: caua vero per inferiorem ventrem. In liene vero alteram dūtaxat esse superflui uacuationem: cum quæ per renes agatur, nulla huic visceri uacūdo via pateat. Proinde ubi phlegmone premitur, deiectionis id medicamentis tum detergemus, tum lacessimus: quō dimittat relaxetq; superuacua. Sanē duplex ratio est eiusmodi medicamētorum vsus. Cum partes superius positæ laborant, per ea quæ eduntur ac bibuntur: Cum inferiores, per id quod sit per clysterem infusum. Quandoquidem quæ eduntur ac bibuntur, eorum vis anteq̄ ad inferiores partes perueniat, resoluitur: Quæ infusa sunt, ea oīno ad ieiunum vsq; ascendere non possunt: immo etiam si admodū nitatis, fortasse tenue tm̄ intestinum contingant. Ergo illud quoq; ex partium positura didicimus: nempe inferioribus intestinorum aliquid esse p̄ clysterem infundendum: superioribus vero, atq; etiam ipsi ventriculo, lieni, & stomacho, superne aliquid exhibendum. Voco hoc loco stomachum, gulam, quam pprie Græci stomachum appellant. Nonnunq̄ enim ita etiam vocant os ventriculi: veluti cum stomachice ꝛanima linqui ꝛ alios quos dicunt. Verū in gula, quæ pprie vocat stomachus, cataplasmata super spinam dorsi imponimus; non aut in parte anteriore: quemadmodū cum os ventriculi phlegmone vrgetur. Siquidem spinæ gula superiacet, per collum & pectus deorsum vsq; ad ventriculum porrecta.

Quo pacto differentia remedia indicet laborans locus.

CAP. 18.

Neq; igitur hæc nouere qui Thessalum imitantur, ideoq; oēs vna ratione curāt. Neq; utiq; illud, q̄ omne membrum phlegmone laborans, nisi cutim sibi circundatā habeat spissam, tenuis saniet foras aliquid dimittit, ac laxat. Eo fit, vt ex ijs quæ in ore, & naso, & faucibus, & stomacho, & intestinis, & ventriculo, & visceribus omnibus sunt, aliquid foras effluat. Ad eundem modum etiam ex interna facie pectoris, cum phlegmone premitur, excernitur aliqua sanies. Quemadmodum igitur lienis ipse, & icinoris caua per intestina; gibba vero icinoris & renes per vrinas purgantur: ita pectus ubi interna eius phlegmone tentatur, per membranam qua tegitur (Hypezocota vocant) aliquid in medium sui pulmonumq; spatium transmittit: Id autem expurgari per eandem qua pulmo viam debet. Dabimus igitur ijs qui sic laborant, medicamēta quibus tenuatoria sit vis, quibus & viæ aperiantur, & quæ deferenda per eas sunt dissecentur & dissipentur: præsertim cum vel crassæ consistentiæ sunt, vel glutinosæ, qualia in ijs sunt quos empyos vocant. Deligenda tamen ex ijs sunt, quādiu adhuc phlegmone inualescit, quæ mediocria sunt: cum vero planē iam decreuit, aut penitus cessauit, & educi excrementa postulant, quæ valentiora sunt. Ergo mediocre in hoc genere est tum pitissanæ cremor; tum mulla: valentius aut & vrticæ semen, & mulla in quam coniectum fuit paululum aliquid acrium herbarum, quales sunt organum, & hyssopum, & calaminthæ, & pulegiū, & illyricæ ireos radix: Quod si vel plus horum

*at. 2. ad glan. cap. 5.
2 q̄ ibi. f. fol. 109.*

*nosium Vist. 3. d. c. 11.
mpa. cap. 2. 11.*

** διαπύρεσις
i. cōformatio*

*† συγύπτια
α. α. i. lyncope
corripi*

A horum admisceas, vel irin in mollissimū puluerem tunfam cribratamq; in mulfam immittas, maxime incidens medicamen habebis. Ad eundem modum & quod ex marrubio conficitur oxymeli, aliāq; eiusmodi valenter crassiora excrementa quæ in pectore & pulmone continentur, incidere possunt, omniumq; eorum copiā inuenies in operibus ijs, quæ de medicamentis edidimus.

Differre curationem inflammationum, quæ in summo, & in profundo sunt corpore, ac de reuulsione pro ratione partium laborantium.

CAP. 19.

Non solum aut iam dictam remediōrum differentiam ex laborante loco didicimus; sed etiā illud, quod quæ in summo corporis phlegmone laborant, ea proprijs phlegmones remedijs curentur, quæ in alto sunt corpore, si cum his aliquid acrium medicamentorum sit immistū. Resoluunt enim eorum vires, dum alte descendunt. Hac ratione & cucurbitula (strenuum planè auxilium) est inuenta, tum vt foras euocentur, quæ sunt in alto: tum vt eximantur atq; eruant, quæ iam in scirrhum abeunt. Verum vtendum cucurbita in ipsa parte, quæ phlegmone vrgetur, inter initia non est; immo postea quā totum corpus vacuaueris: ac necessarium sit, eorum quæ in inflammata parte continentur, aliquid educas atq; eruas, aut etiā foras versus attrahas. Genērandis autem adhuc vitijs, minime ipsis membris quæ laborare incipiunt, sed ijs, quæ continuatè his sunt, cucurbita imponi debet, auellendi in contrarium causa. Sic namq; ad mamillas cucurbitam imponimus, cum sanguis ex utero profluit: defixo maxime in ipsis cōmunibus pectoris & vteri vasis, eius ore. Sic si ex naribus sanguis profunditur, præcordijs maximas cucurbitas affligimus. Sic & omne aliud sanguinis profluuium, ad contrarium per cōes venas auertimus. Quæ ad modum rursus & sanguinem (si ita est opus) attrahimus. Siquidem cum menses euocare in animo est, in pube & inguine cucurbitam figimus. Præterea cucurbita in occipite defixa, efficax est remedium, ad oculos fluxiones. Vacuari tamen prius totum corpus expedit. Nam si refer-

idem e cucurbita. ex sc. class. 6. fol. 2. E. ca. 7

vit. 5. lib. 5. cap. 3. E. class. 6. fol. 7. 9. 11. 12

vit. ca. 2. sang. miss. cap. ca. 2. cucurbit. ex sc. ca. 2.

Et tum sanguine corpus sit, in quacūq; parte capitis cucurbitam defixeris, totū ipsum implebis. Ea medicamenta ad curationem usurpanda, quæ noxiam qualitatem cum ea quæ conuenit admixtam non habent.

CAP. 20.

Ergo hæc omnis phlegmones cōmunis indicatio, haudquaquam similiter in qualibet parte administratur. Accedit ad omnia quæ prædicta sunt, pro non leui portione, ipsius exhibendi medicamenti natura. Neq; enim absolute si adstringere incipientē phlegmonem est opus, quodlibet adstringens in ijs, quæ deuoranda sunt, adhibebimus: sed ea quibus nulla corruptrix admixta vis est. Nam chalcanthus inter præcipua adstringit, sicut etiam misy, & fori, & chalcitis, & diphryges, & æs vstum, & squama eius & flos: verum hæc medicamenta deuorata, noxia sunt, quocirca stomaticis ea miscere tutum non est, defluit namq; interdum ex his aliquid ad ventriculū: sed nec aloen probe miscueris ijs medicamentis, quæ phlegmones alicuius causa, quæ intus constiterit, deuoranda sunt: quando huic quoq; admixta purgandi vis quædam est. Cæterum vbi phlegmone prorsus inclinauerit, si quis paululum aloes admisceat causa desiciendi ventris, qui prorsus nō deiecerit, nihil lædet. Verum satius est mercuriali, aut vrtica, aut cnico, aut talium aliquo, aluum sic laborantium subducere. In summa vero, si quis eam quæ a partibus ipsis præstatur, indicationē adimat, nihil obstat quo minus medicinam non sex mensibus, sed sex diebus totam perdisceas. At vero nec si quæ a partibus sumitur, indicationem adijcias, iam totū, quod exigitur ad curationē, habeas: nisi etiam methodos de medicamentis didiceris. Itaq; eas aggrediatur oportet quisquis consummate sanaturus est morbos. Nunc enim si alicuius medicamenti meminimus, id (vt sæpe testati sumus) exempli causa fecimus.

Quid differat phreniticorum & lethargicorum curatio, ac de loco principis animæ facultatis, aduersus Thessali sectatores.

CAP. 21.

Sed adijciamus adhuc ea, quæ de indicatione, quæ a partibus sumitur, nondum attigimus, Thessaliorum istorum sectam euidentissime præcipitantes. qui cum nec dissectionis rationem attigerint, nec partium actiones, vsus ue norint, tamen cum floccos carpentem quenquam cernunt, & festucas legentem, audent oxyrhodino caput madefacere, nostro exemplo. Nā cur, quæ so, non thoracem potius? Siquidem indicatorie remedia inueniunt. Sanè fieri potest, vt et corde affecto, phreniticus quis efficiatur. Empiricus namq; ab experientia se ait eiusmodi medicamentorum natū inuentionem. Qui autem & hanc vituperat, & inquisitionem de actionibus refugit: huic vnde, quæ so, succurrit, vt pro thorace caput in phreniticis madefacere eligat. Ceterum, hoc ipsum oxyrhodinum, quod capiti phreniticorum applicamus, ceu quidam ex amicis dicere solebat, non solum amethodos istos Thessali sectatores, sed etiam reliquos manifeste redarguit vniversos, quicūq; principem animi partem in corde statuunt. Nam cum aliquando vidissem quendam ex Athenæi discipulis caput aceto & oleo mistis perfundentē, prohibui: iussiq; pectori admouere id remedium: Quippe læsam in delirio esse partem principem: Eam autē esse authore Athenæo in corde: itaq; non recte relicto pectore, caput eum integrum præsertim mēbrum vexare, eiq; negocium facessere, nunc oxyrhodinum infundendo, nūc radendo, tum spodylium, aut serpillum, aut id genus aliquid admouendo: immo vero si malum traheret, etiam ca-

vit. ca. 2. it. lo. aff. ca. ult. 11.

storeum,

Χρῆμα

γινώσκων

plethoricum

Gal. methodi medendi

storeum, aut certe etiam cucurbitam: Quippe id esse persimile ac sicui in femore phlegmone sit, B
 calcaneo remedium applicet. Quinetiam in lethargicis, nemo est qui capiti non applicet auxi-
 liam nam & id vitium contrarium quodammodo secundum speciem phrenitidis est. Gignitur aut
 cerebro patiente: in quo scilicet princeps animi pars residet. Ergo cum humor qui in cerebro re-
 dundat, frigidus est, insensibilitas immobilitasque hominem opprimunt, cum vero calidus est, p-
 petuus potius motus, vna cum rationis noxa. Accidit enim veluti monstratum in libris de his est,
 ex frigore segnitia, ex calore immodicus motus, ex humoris vero vitio dementia. Itaque inciden-
 da in talibus affectibus vena est statim ab initio, si modo tam valens virtus sit, vt sine noxa missio-
 nem sanguinis toleret, ac nihil prohibeat eorum quae de secunda vena retulimus; sicuti vel crudi
 humoris copia, vel puerilis aetas, vel anni tempus, vel regio in qua sit extremus calor, aut frigus.
 Atque hoc quidem commune vtriusque vitio, & ei, quod cum sopore, & ei, quod cum vigilijs incidit.
 Commune praeterea vtriusque est, vt oxyrhodinum in principio admoueas. Nam repellendus a
 capite humor est, quilibet is fuerit. Quae sequuntur, contraria sunt. Nam quae cum vigilijs coniu-
 cta sunt, ea lenire expedit: quae cum immobilitate, excitare. lute ergo cum in summo incremento
 sunt, his vitijs quae per uigilio & delirio infestant, perfusiones ex papauerum capitibus applicabi-
 mus: odorem quoque naribus obijciemus: ac narium alas intus, vel frontem ex similibus medica- F
 mentis illinemus. Quippe sopire ac stupefacere principem facultatem oportet: cerebrum scilicet
 quod supra modum incaluit, refrigerando. In contrarijs autem vitijs excitare: ac noxij humoris
 qui citra putredinem, & citra febrem altos sopores inuehit, crassitudinem incidere, atque exalface-
 re. Tales nimirum altos sopores, Apoplexias, & Carus, & Catochas graece vocant. Quod si ali-
 quando humor putrescat: vtriusque cum febris incidunt ea genera: vocaturque morbus graece Lethar-
 gus. Incoquentes igitur in aceto thymum, & pulegium, & origanum, aliaque id genus, naribus sic
 affectorum admouebimus: quod vapor ad cerebrum sublatus, crassitudinem humoris dissecet.
 Mox etiam palatum valentibus & acris medicamentis vngemus. Ab his uero etiam sternuta-
 torijs utemur: tum capiti similes praesidiolorum facultates imponemus, adhaec semper eorum et
 ad ipsum vsque sinapi vehementia, si vitium diu trahat. Quinetiam cucurbitis ad vtriusque vitium, si
 diuturnum sit, utemur: itemque castoreo. quippe, quod ipsum probe concoquit, si debito tempore sit
 adhibitum. Quare hic ad communem rursus curationem redeunt lethargus & phrenitis. Ergo
 in eiusmodi affectibus manifeste redarguuntur & qui Theffaliam sequuntur omnes, & quisquis
 medicus principem animi facultatem statuit in corde. Non solum enim iam dictorum praesidio-
 rum destituentur copia, sed etiam cui ea parti accommodabunt, non intelligent. Neque enim ran-
 quam in ophthalmia, vel pleuritide, vel angina, tum ab ipso aegro affectus locus sentitur, tum no-
 bis partim tactu, partim visu innotescit: sic in lethargo, & phrenitide, & epilepsia, & delirio, & co-
 uulsionibus, & tetanis, praeterea eo, quod proprie vocatur catoche, se habet. In quibus omnibus
 praesidiolorum formula ex affectus inuenitur natura: locus vero, cui maxime sint applicanda, ex
 praenoscendis tum actionibus, tum vlsibus partium.

Qua ratione extrinsecus medicamenta capiti, aut oculis apponenda sunt, ac de communibus pra-
 ceptis illarum partium curandarum, ac de arteriarum sectione. CAP. 22.

Illud aut quamuis in sermone aliquando omittatur, saepe numero prius dictum est, meminisse
 oportere nos eorum quae simul indicent. Ceterum in praesenti ea, quae a partibus sumpta est,
 indicationem, propositum est persequi: veluti statim in his, quae ad caput pertinent, et si non aliud,
 saltem illud nosse cuius est promptum, obiectam nobis ante cerebrum esse crassam membranam,
 quae corijs istis externis sit assimilis: post hanc est cranium. Itaque resolui in densis obicibus & duris,
 praesidiolorum, quae imponuntur, vim est necesse: ac nisi futuras, in capitis osse natura ipsa fuisset mo-
 lita, nihil adeo aestimandum efficeret pharmacum vllum extrinsecus impositum. Sed quoniam
 etiam futurae, & in his praecipue coronaria, non solum impositi medicamenti qualitates, sed etiam
 substantiam, si tenuis est, facile intro transmittit: merito multa circa cerebrum vitia ab extrinsecus H
 applicatorum remediorum facultate iuuantur. Ipse enim in me ipso expertus memini, cum infun-
 deretur rosaceum frigidum, citissime clarissimeque sensisse me in scincipitis loco eius intro penetra-
 tionem. Quinetiam plurima diuersitas futurae huius in hominibus, si inter se conferantur, etiam
 ante dissectionem manifeste apparet. Vidimus enim in his, quibus rasum caput fuerat, inter ma-
 dendum, commissionis ossium in coronali futura manifestum motum sic, vt facile appareret ho-
 minibus illis laxam esse eiusmodi ossium capitis compositionem. Merito igitur ad hanc maxime
 partem applicant omnes medici capiti infusiones: videlicet accepta quali per manus a primis in-
 uentoribus ratione, ad id opus venientes: Sed & ipsi quicumque non negligenter his, quae fieri asso-
 lent, attendunt, cernentes & quemadmodum futura ea liquido moueri appareat, & quemadmo-
 dum celerrime homines hac parte, siue ab externo admoto quopiam refrigeretur, siue exalfiat,
 id sentiant. Nam praeter reliqua etiam tenuissimum est hoc loco cranium, & rarissimum. Ergo quo-
 ties medicamenti cuiusquam vim vehementer descendere voles, hoc maxime loco impones. Co-
 modius etiam fuerit, si & cum in frictione id facias, aut tonsis capillis, aut etiam plane abrasis. Quod
 si humidum sit, quod applicandum est: si id ex alto effundas, ac veluti fontis ritu illidas; quippe penitus
 intro

* In impressis
 dicitur ipsi sumi
 antiq. dicitur
 ipsa, referendo
 ad ambo vitia.
 T est praeterea
 in graeco, est
 riq. papauer
 m. i. in decis
 natione. -

G
 * παραπρω
 sius seu παρα
 πρω. as. vis
 de lupius lib.
 9. cap. 20

A intrò ad ic̄tu magis compellitur. Sicut autem hic vehementior humoris casus cōducit, ita in oculis est contrarius: In capite nanq̄ os est, quod feritur: in oculis membranosa quædam imbecillaq̄ corpora. Et in capite quidem aliud est, quod ic̄tum excipit, aliud quod curatur: quodq̄ vt ic̄tum non sentit, ita facultate, quæ ex incussu ad ipsum peruenit, fruatur: at in oculo non est, quod feritur, diuersum ab eo, quod curatur: sed idem ipsum, quod est curandum, valenter icitur. Ad hæc os capitis sensu caret: oculus accerrimi est sensus. Ergo infundere huic medicamenta oportet, primum superiorem genâ blandissime attollentes, mox minime, quemadmodum in capite, incurtientes, Inueniendi præterea humores mitissimæ minimeq̄ mordentis naturæ, qui cum medicamentis sint infundendi. At mihi quidem magna cum consideratione videtur veteres ad oui deuenisse humorem, electio scilicet ex eo, quod & mordens minime esset, & glutinosum. Nã ex eo, quod minime mordet, modo dictam indicationem ijs compleuit: Ex lentore autem, ad indolentiam non nihil confertur. Quippe lenire eiusmodi humores possunt asperitates omnes quascūq̄ acris fluxio excitat. Accedit, quod crassius medicamentis ac lentus humor constantius, quã tenuis & aquosus, in loco permanet. Sanè quod lentum id, quod absq̄ morfu sit, cum modice incalcat, dolorem maxime leniat, id profectò ex mordētibus in aluo deiectionibus didicisti: in quibus iniectum seuum illico dolorem mitigat. Quod autem permanere quoq̄ in laborante particula eius modi humidum expedit, manifestum est. Siquidem in ijs, quæ in ventre accidunt, per clysterem assidue infundere molestum est: In ijs, quæ in oculis, genâ attollere. At vero exquisitus mēbrī sensus læue esse, quod iniiciendum, nihilq̄ debere in se asperum fabulosum ue habere, omnino indicat. Hinc igitur excogitatum commode est, tum humido oui vtendum: tum quæ terrea corpora ophthalmicis, id est ocularijs, medicamentis miscenda sunt, ea esse cum summa diligentia ad vnguem leuiganda. Quoties tamen dolores his accidunt vehementes: repetitis ijs, quæ de omnium dolorum generatione accepisti, disquires quonam ex his affectu dolere oculos in phlegmone, de qua nunc sermo proponitur, contingat. Nam, aut ex vehemēti acris confluentis humoris morfu, aut quod eorum tunicæ plenitudine distenduntur, aut propter crassorum humorū flatuosiue spiritus extensionem, vehementes in his excitantur dolores. At morsum quidem tū purgantibus medicamentis, scilicet & deorsum reuellendo, & vacuando curare conuenit: tū ipsi particula oui humore infuso, quod per eum acris fluxio sine offensa eluatur. Vbi autem prius cō-

* Βλεφάρων. i. palpebram.

* Αφ' ἰσθμῶν ἰσθμῶν. i. mordicationē.

B cocta iam phlegmone ipsa fuerit, & simul corpus vacuum, tum vtique lauationes in balneo his sunt aptissimæ. Nam & dolorem statim sedant, & fluxionem, quæ ad oculos fertur, sistunt: maxima quidem eius parte inter lauandum per totum corpus excreta: reliquo vero diluto. At vero distensionem, quæ ex repletionē prouenit partis, missione sanguinis, & alui deiectione, & infernarum partium frictione, curare conuenit. quod si necessitas aliquando vrgeat, ligandis artubus: mox fomentis ipsi laboranti particula ex aqua dulci modice calida adhibitis. At humorum vel flatuosi spiritus extensiones curabimus vacuato prius in his quoq̄ toto corpore: sed & humorum momento deorsum auerso. Mox localibus remedijs (Græci Topica vocant) vtendum: non tamen medicamentis ijs, quæ repercutiant ac reprimant, immo ijs, quæ euocent. Fouendi igitur sunt sicut modo diximus, ac foeni græci decoctum ijs infundendum, sed lauato prius curiose foeno græco, nequid illi vel pulueris, vel sabulī adhærens clam lateat. Est nanque medicamen hoc maxime omnium, quæ oculis applicantur, sine offensa digerēs. Meminisse vero in omnibus que

* ἰσθμῶν ἰσθμῶν. i. contēperato

* Διαφορῶσι

* Διαφορῶσι
 * Vacuaueris, uox. n. græcæ κενώσις id est uacuatio, q̄ tā de quacunq̄ alia uacuatiōe q̄ de ea quæ purgationē sit intelligi pot. *
 * clarius ex græco uerterē. explorato ei' affectu, quē superfluorū p̄natio comitat (& diutinas qdē. &c. p̄ parenthesin vtique ad conuersijs ex græcū intēperatiarū sit, idicetq̄ curationē ex sibi &c.
 * Aliq̄ cod. hnt σμικρὰ. i. exiguā: plures tū σμικρὰ. i. dura

Vit. cā. 6. aph. cōn. 30. 1.

Vit. cā. 9. et comp. m. ex. p. f.

membratim docentur, communium præceptorum oportet. Quorum vnum id est, digerentia medicamenta, vbi redundantiā in toto corpore subest, si particulis quibusdam applicentur, imple re potius quã vacuare. Ergo tum reliquos morbos, tum vero phlegmonas (de quibus agimus) sicubi curas, nullo euaporante auxilio prius fidēter vteris, quã totum corpus purgaueris. Illud quoq̄ attendas in omni vitio, nedum phlegmone, oportet, aliquādo totum corpus mediocri habitu esse in humorum, tum qualitate, tum modo: vnam autem aliquam, aut duas earum, quæ superpositæ sunt partium, redundantiā suam ad ægram transmittere: veluti non raro, sed planè sæpenuero accidere in oculis videre licet, capite his fluxionem mittente. Manifestum igitur arbor in ijs quoq̄ esse, ipsum prius caput sanandum esse, & explorato eius affectu, quem superfluorum generatio comitatur: Et diutinas quidem oculorum fluxiones curamus oculis ipsis dimissis, atque ad capitis procurationem conuersi. Cuius vitium si ex genere intemperantiarū sit: curationem ex sibi contrarijs, sicut prius monstratum est, adhibendam indicat. Plurimum igitur, vel frigida intemperies caput vitiat, vel humida, nec dubium est, quin etiam ambæ congregiantur. Rariores sunt, quæ propter calorem acrem oculis fluxionem immittūt: in quibus haud expedit ijs, quæ ex Thapsia & sinapi sūt, medicamentis vti: immo contrarijs omnino, oleo crudo, & hispano, & rosaceo, tum frequenti ex aqua dulci in balneo lauatiōe. Atque aliquando cerebrum ipsum fluxionem transmittit, debetq̄ huius intemperies totius capitis epithematis corrigi. Aliquando vaporum ipsorum vitium est: cum venæ, vel arteriæ, imbecilliores sunt sic, vt aliorū vaporum superuacua recipiāt. Quo casu aliqua earū parte excisa, aut et totis bene alte præcisiss, dura cicatrice, quod inter est intercipimus. Qua disinctæ incisæ ualis partes, continuæ præterea non sint: nec ex altera in alteram confluere aliquid possit. Cæterum, cum eorum vaporum, quæ in profundo

Gal. methodi medendi

profundo sunt recondita, ac è superiore ad oculos vnà cum nervis perueniunt, vitium est, nihil horum agi licet: Proinde ægre curabiles omnes eiusmodi fluxiones sunt. Quæ vero extrinsecus posita vasa sunt, ea vel sine chirurgia roborare licet: illitis medicamentis, quæ robur inferant, Græci Tónica vocant. ¶ Est & quando calidus sanguis, ac vaporum plenus ad caput ascendit, ac maxime in arterijs redundat. Cui vitio excogitatum saluberrimum remediū medicis est, vt ipsa incidatur arteria. Oportet autem derafo capite curiose tangere, tum quæ retro, tum quæ secundū vtranq; aurem sunt arterias, præterea quæ in fronte, & quæ in temporibus sunt. Quarum quæ calidiores alijs apparebunt, ac maiorem exhibentes pulsum, hæc sunt incidendæ. Quæcunq; vero & parua & prope cutē resident, harum vel si partem aliquam excideris, veluti facere in crurum varicibus solemus, aptius erit. Nostroq; tempore quidam ex ocularijs medicis non minimus, ex arterijs, quæ in temporum summis musculis resident, non exiguam excidit partem. Ac ferè quidem cum excisa est arteria, reliquæ eius partes ad sibi continuas retrahuntur. Euenitq; id magis in ijs arterijs, quæ tum minores sunt, tum minorem exhibent pulsum. Quæ si inter nudandum appareat tibi vas magnum, aut magnum exhibere pulsum, tutius fuerit vinculo id prius excipere: mox, quod in medio est præcidere. Sinto autē eiusmodi vincula ex materia aliqua ægre putrescibili. Talis autem Romæ est ea, quæ Galetanorum dicitur, ipsa ex Gallijs aduecta: vendita uero maxime in sacra via, quæ à templo descendit ad fora. Ac horum quidem Romæ facilis est copia: vilissime enim venduntur. At si in alia vrbe artem exerceas, comparetur filum aliquod ex ijs, quæ ferica nuncupantur. Habent enim ea diuites mulieres in multis sub ditione Romanorum locis: potissimum in magnis vrribus, in quibus multæ sunt mulieres id genus. Sin huius facultas non est, ex ijs, quæ inueniuntur in regione quâ incolis, deligit materiam quæ minus sit putrescibilis: cuiusmodi est gracilium chordarum. Nam quæ facile putrescunt, eæ cito à vasis decidunt. Nos vero postquam vndiq; sunt carne impleta, decidere vincula volumus. Quæ nãq; caro in abscissis vasorum partibus coalescit, ea pro operculo est, ac osculum eorum cludit. Postea vero quàm id factum cernitur, decidere iam vincula secure possunt. ¶ At vero cum venarum partem aliquam excideris, non est opus eas tam imputrescibili materia deligas, sed suffecerit alia quæpiam. Siquidē in arterijs perpetuus motus insecti vasis ora resoluunt. In venis autē, posteaquã semel sunt vtcunq; clausæ, siue per deligaturam constrictæ, siue per medicamentum adstrictæ, permittunt circūpositam carnem circa coalescere: potissimum si qui curatur, immotam partem seruet, magisq; et si toto corpore vacuato ipsam attollat. Quippe etiam varices ita curamus. Vocatur autē varix vena dilatata. Porro dilatatur in testiculis, & cruribus omnino. Sed quoniam, cum hos adhuc scriberē commentarios, non pauci amicorum rogarunt, vt in fine totius operis omnia, quæ ad chirurgian pertinent, deinceps memorem, idcirco tractatio de varicibus nunc differatur. Cū vero non pauci speciatim sint oculorum morbi, qui magis specialem curationem desiderent, ne de his quidem hoc loco pluribus est agendum. Nam qui curiose quæ prædicta sunt, legerit, & naturali prudentia fuerit, huic omnia inuenire, eorum rationem sequenti, nullo negotio licebit. Qui autē tales nō sunt, ijs satius fuerit omnium vitiorum, quæ oculis incidunt, curandi rationem priuatim scribere: maxime cum amicorum non pauci ita postulent.

* Tónica

F

* περιπέτρα

* οίγυυσις
est aperit.

G

* τούπιον

Vit. ca. 6. aph. com. 21.

GALENI METHODI MEDENDI, ID EST DE MORBIS CVRANDIS, LIBER QVARTVSDICIMVS. ARGVMENTVM LIBRI.

*De reliquis tumoribus & affectibus præter naturam curandis, sumpta ex
singulorum generibus curandi indicatione.*

Quid differat inflammatio, & Erysipelas.

CAP. I.

H

DE tumoribus, qui præter naturā in corpore cōsistūt, quot numero, qualesq; sint, proditum à nobis singulari volumine seorsum prius est. Quæadmodum autē hi methodo curandi sint (quod vtiq; docere propria propositi operis professio est) in horū cōmētariorum tercio decimo præcipere coepimus. Et quoniam in superioribus de omni febrium ratione sermo erat habitus, aptius mihi visum est de phlegmone primum disserere, vt quæ & frequentissime incideret, & febres subinde accenderet. Ac dictum quidē nō nihil fuerat in febrū curatione inter cæteras earum causas, et de phlegmone. Verū absolutus sermo, & qui proprie illi debebatur, in libro qui hunc præcedit, est traditus, in quo methodū curadē eius, qualisnā esse conueniat, tradidimus, nequaquam